

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

Придунайська філія

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ВИБІРКОВОЇ)
«ЦІННОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»***

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Освітній рівень: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітня програма: **Менеджмент**

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Цінності громадянського суспільства
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 Семінарські заняття: 14 Самостійна робота студентів: 56
Терміни вивчення дисципліни	2 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://drive.google.com/file/d/1R_tq1QMBIr9v8NDP6vhaiLVXvwtu1gCY/view?usp=sharing

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Федосєєв Петро Михайлович	
Науковий ступінь	кандидат юридичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри права
Дисципліни, які викладає НПП	Правознавство, Цивільне право, Цивільний процес Складання процесуальних документів, Право інтелектуальної власності, Цінності громадянського суспільства, Правові засади менеджменту, Основи трудового права, Сучасні механізми захисту прав людини
Напрями наукових досліджень	Цивільно-правове та цивільно-процесуальне регулювання приватноправових відносин, судовий захист цивільних прав і законних інтересів, складання процесуальних документів, правове регулювання інтелектуальної власності, правові засади управлінської та підприємницької діяльності, проблематика трудового права, сучасні національні та міжнародні механізми захисту прав і свобод людини, формування цінностей громадянського суспільства.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Гугл Академія https://scholar.google.com/citations?user=CuX77VcAAAAJ&hl=ru ORCID: 0009-0004-9424-7430
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	pravokafedrapf@gmail.com
Контактний тел.	+38067-406-20-49
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://izmail.maup.com.ua/assets/files/fedoseev-portfolio-a.pdf

Анотація курсу. Вибірковий освітній компонент «Цінності громадянського суспільства» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти цілісного розуміння сутності, змісту та ролі базових цінностей громадянського суспільства у сучасному демократичному розвитку та управлінській практиці. Курс розкриває теоретичні та прикладні аспекти функціонування громадянського суспільства, взаємозв'язок людини, держави, бізнесу та соціальних інститутів на основі спільних ціннісних орієнтирів.

Особлива увага приділяється аналізу таких ключових цінностей, як гідність людини, свобода, верховенство права, демократія, соціальна справедливість, солідарність, толерантність і громадянська відповідальність, а також механізмам їх реалізації в умовах сучасних суспільних трансформацій та глобальних викликів. У межах курсу здобувачі освіти розглядають роль інститутів громадянського суспільства, етики управління та соціальної відповідальності у формуванні стійкого й відкритого суспільства, здатного до самоорганізації та розвитку.

Предметом вибіркового освітнього компонента «Цінності громадянського суспільства» є система базових громадянських цінностей, принципів і норм, що визначають функціонування громадянського суспільства, механізми їх формування та реалізації, а також їх вплив на соціальні, управлінські та правові процеси в сучасному суспільстві.

Метою вивчення освітнього компонента є формування у здобувачів вищої освіти цілісного розуміння сутності та значення базових цінностей громадянського суспільства, розвиток здатності аналізувати суспільні та управлінські процеси крізь призму цих цінностей, а також набуття навичок їх застосування у професійній та громадянській діяльності.

Завдання навчального компонента спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти цілісного та системного уявлення про сутність, зміст і значення цінностей громадянського суспільства, їх місце у демократичному розвитку та сучасних соціальних процесах. Вивчення дисципліни передбачає опанування знань про теоретичні засади функціонування громадянського суспільства, його структуру, основні принципи та ціннісні орієнтири.

У межах навчального компонента здобувачі освіти набувають розуміння базових громадянських цінностей, зокрема гідності людини, свободи, верховенства права, демократії, соціальної справедливості, солідарності, толерантності та громадянської відповідальності, а також механізмів їх реалізації у суспільному житті. Окрема увага приділяється усвідомленню ролі інститутів громадянського суспільства, громадянської участі, етики управління та соціальної відповідальності у забезпеченні стабільності, відкритості та сталого розвитку суспільства.

Крім того, вивчення дисципліни спрямоване на формування здатності застосовувати ціннісні засади громадянського суспільства у професійній діяльності, розвитку відповідального ставлення до управлінських рішень, підвищенню рівня громадянської культури та правосвідомості здобувачів вищої освіти з урахуванням сучасних суспільних трансформацій і глобальних викликів.

В результаті вивчення вибіркового освітнього компонента «Цінності громадянського суспільства» здобувачі повинні:

знати:

– сутність, зміст і значення громадянського суспільства та його місце у сучасному соціальному розвитку;

- основні цінності громадянського суспільства, зокрема гідність людини, свободу, верховенство права, демократію, соціальну справедливість, солідарність, толерантність і громадянську відповідальність;
- принципи функціонування громадянського суспільства та роль його інститутів;
- основи прав людини та механізми їх забезпечення і захисту в сучасному суспільстві;
- значення етики управління та соціальної відповідальності у громадянському суспільстві;
- вплив глобалізаційних процесів і сучасних суспільних викликів на систему громадянських цінностей.

вміти:

- застосовувати цінності громадянського суспільства у професійній, управлінській та громадянській діяльності;
- аргументовано висловлювати власну позицію з питань суспільного розвитку, прав людини та громадянської участі;
- дотримуватися етичних принципів і стандартів соціальної відповідальності у процесі прийняття управлінських рішень;
- використовувати ціннісні орієнтири громадянського суспільства для формування конструктивної взаємодії в колективі та соціальному середовищі;
- реалізовувати принципи громадянської активності, толерантності та поваги до прав і свобод людини в повсякденній та професійній практиці.

Пререквізити. Вивчення освітнього компонента базується на фундаменті, закладеному протягом 1-го семестру. Для успішного опанування матеріалу здобувачам вищої освіти необхідно володіти знаннями про: історичні процеси становлення українського суспільства, особливості розвитку національної культури та формування громадянської ідентичності, отриманими під час вивчення курсу «Історія та культура України»; про філософські категорії, цінності, свободу і відповідальність особистості, суспільство та соціальні взаємодії, сформовані в межах дисципліни «Філософія». Крім того, опанування освітнього компонента спирається на сформовані в курсі «Академічні студії» уміння працювати з навчальною та науковою інформацією, дотримуватися принципів академічної доброчесності, логічно викладати власні міркування та брати участь у навчальних дискусіях.

Постреквізити. Набуті в межах освітнього компонента компетентності щодо розуміння ціннісних засад громадянського суспільства, принципів відповідальності, етики та соціальної взаємодії є базою для вивчення фахових дисциплін 4–8 семестрів, зокрема курсів «Лідерство та комунікації», «HR-менеджмент» та «Самоменеджмент», у яких ціннісні орієнтири визначають ефективність управлінської діяльності та роботи з персоналом.

Сформоване уявлення про соціальну відповідальність, громадянську активність і взаємодію із заінтересованими сторонами є необхідним для опанування спеціалізованих освітніх компонентів, таких як «Соціальна відповідальність бізнесу», «Основи управління бізнесом» та «Стратегічне управління підприємством», а також тісно корелює з практико орієнтованими складовими освітньої програми – навчальною, виробничою та переддипломною практикою і кваліфікаційною роботою, у межах яких реалізується ціннісний підхід до прийняття управлінських рішень.

Зміст навчальної дисципліни (денна форма навчання)

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Тема 1	Поняття громадянського суспільства та його ціннісні засади	Методи навчання: – освітній процес ґрунтується на поєднанні лекційних та практичних форм навчання. Лекційні заняття проводяться у форматі оглядових, проблемних лекцій та лекцій-візуалізацій і спрямовані на формування системного розуміння цінностей громадянського суспільства. Практичні заняття реалізуються у формі семінарів-дискусій, що передбачають обговорення суспільно значущих проблем і розвиток навичок аргументованого висловлювання.; – для формування прикладних і аналітичних компетентностей застосовуються інтерактивні методи навчання, зокрема аналіз ситуаційних кейсів (case study), мозковий штурм, робота в малих групах, моделювання суспільних ситуацій, а також виконання рефлексивних завдань у межах самостійної роботи здобувачів освіти. Методи оцінювання Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою і включає: - поточний контроль: усне опитування, експрес-тестування, розв'язання ситуаційних задач та захист індивідуальних завдань; - модульний контроль: письмова модульна контрольна робота (МКР) після завершення змістовного блоку; - підсумковий контроль: залік (письмова робота з теоретичними завданнями).
Тема 2	Людина, гідність і свобода як базові цінності громадянського суспільства	
Тема 3	Верховенство права і законність у системі суспільних цінностей	
Тема 4	Демократія, участь і відповідальність громадян	
Тема 5	Солідарність, соціальна справедливість і довіра в суспільстві	
Тема 6	Плюралізм, толерантність і культура діалогу	
Тема 7	Громадянська активність, самоорганізація та інститути громадянського суспільства	
Тема 8	Етика управління та соціальна відповідальність у громадянському суспільстві	
Тема 9	Права людини як ціннісна основа сучасного суспільства	
Тема 10	Громадянські цінності в умовах глобалізації та сучасних суспільних викликів	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю залік		

Технічне обладнання та програмне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу з дисципліни «Цінності громадянського суспільства» передбачає використання спеціалізованих навчальних аудиторій, оснащених сучасними технічними засобами навчання, а також бібліотечних фондів, у тому числі електронних ресурсів.

Для візуалізації навчального матеріалу під час лекційних і семінарських занять використовується мультимедійне обладнання, зокрема комп'ютерна техніка та

мультимедійний проектор. Виконання практичних і самостійних завдань, підготовка до семінарів і опрацювання навчальних матеріалів забезпечуються доступом до мережі Інтернет через безкоштовне Wi-Fi покриття.

Форми та методи контролю

Система оцінювання знань здобувачів включає поточний та підсумковий (семестровий) контроль.

Поточне оцінювання здійснюється систематично під час практичних і семінарських занять з метою перевірки рівня засвоєння теоретичних засад функціонування демократичних інститутів, сформованості навичок критичного аналізу суспільних явищ, а також уміння аргументовано відстоювати власну громадянську позицію та інтерпретувати ціннісні орієнтири в контексті сучасного розвитку громадянського суспільства..

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю.

Участь студентів у навчальному процесі реалізується через усні виступи, презентації досліджень, доповіді за результатами розбору кейсів, а також активне залучення до фахових дискусій та мозкових штурмів. Письмова складова роботи охоплює виконання контрольних і тестових завдань, підготовку рефератів та конспектів за матеріалами лекцій і самостійного опрацювання.

Методи поточного контролю.

Методичний інструментарій поточного контролю з дисципліни «Цінності громадянського суспільства» поєднує усні та письмові форми оцінювання.

Усний контроль здійснюється у формі опитувань, співбесід і участі здобувачів у семінарських дискусіях.

Письмові види робіт включають виконання індивідуальних і групових завдань, підготовку коротких письмових відповідей, рефлексивних есе та опрацювання ситуаційних завдань.

Оцінювання також ґрунтується на спостереженні за активністю здобувачів під час обговорення проблемних суспільних ситуацій, перевірці результатів презентацій індивідуальних або групових завдань, а також проведенні експрес-тестування з використанням завдань відкритого й закритого типів.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань						Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
	Семінар 1 (Тема 1,2)	Семінар 2 (Тема 3,4)	Семінар 3 (Тема 5)	Семінар 4 (Тема 6,7)	Семінар 5 (Тема 8,9)	Семінар 6 (Тема 10)	Модульна контрольна робота	Залік**	
Робота на семінарському занятті	6	6	6	6	6	6	20	20*	100
Самостійна робота	4	4	4	4	4	4			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Критерії та порядок оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до чинного Положення про оцінювання у закладі вищої освіти.

Модульний контроль проводиться на завершальному занятті змістового модуля у формі письмового тестування.

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (A) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«A» - 18-20 балів;

«B» - 16-17 балів;

«C» - 14-15 балів;

«D» - 12-13 балів.

«E» - 10-11 балів;

«FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Цінності громадянського суспільства» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.

До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
4	4	3	1-2	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання навчальної діяльності здобувачів під час практичних (семінарських) занять, зокрема перевірку засвоєння теоретичного матеріалу на основі усних відповідей, участі в обговореннях, підготовки доповідей, повідомлень і презентацій.

Оцінювання також передбачає виконання індивідуальних та групових завдань, розв'язання ситуаційних кейсів, підготовку письмових робіт за темами самостійного опрацювання, узагальнення навчального матеріалу та формулювання висновків.

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом тестування, виконання письмових контрольних робіт, а також у формі підсумкового контролю. Заохочується підготовка навчально-наукових матеріалів (тез доповідей, коротких оглядів тощо), що сприяє розвитку навичок самостійної навчальної та професійної діяльності.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Успішне опанування освітнього компонента «Цінності громадянського суспільства» вимагає від здобувачів освіти високої самодисципліни та відповідального ставлення до навчального процесу. Обов'язковими умовами є регулярне відвідування лекційних і практичних занять, активна участь в аудиторній роботі, а також своєчасне і якісне виконання всіх видів самостійних та контрольних завдань, передбачених програмою. У разі пропуску занять або отримання незадовільних результатів студент зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість шляхом відпрацювання відповідних тем.

Невіддільною складовою навчання є суворе дотримання норм академічної етики та культури поведінки. Освітній процес базується на принципах академічної доброчесності, що передбачає виключно самостійне виконання всіх письмових робіт, доповідей та презентацій. Будь-які запозичення думок чи текстів інших авторів мають супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. У межах курсу неприпустимими є будь-які прояви академічної недоброчесності, зокрема плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація даних, списування, обман, хабарництво чи необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змін. і допов.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : міжнародний договір від 04.11.1950 р. (ратифікована Україною 17.07.1997 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : міжнародний договір від 16.12.1966 р. (ратифікований Україною 19.10.1973 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : міжнародний договір від 16.12.1966 р. (ратифікований Україною 19.10.1973 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
6. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI (із змін. і допов.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
7. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки: Указ Президента України від 07.09.2021 р. №487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021>

Основна література:

1. Влада і громадянське суспільство у країнах світу: досвід взаємодії: Монографія / за ред. чл.-кор. НАН України О. М. Майбороди. Київ: ІПіЕнД НАН України, 2025. 472 с.

2. Громадянське суспільство та правова держава: виклики сьогодення: монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.Ф. Купіної, В.І. Шакуна. Київ : Алерта, 2023. 304 с.

3. Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20 квітня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 248 с.

4. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелетій М. М. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. Київ : НІСД, 2019. 112 с.

5. Конституційно–правове регулювання прав і свобод громадян в Україні: колективна монографія /під ред. І.С. Пирого, Ю.М. Бисаги. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 472 с.

Допоміжна література:

1. Колісник В. Уповільнення демократичного поступу України на тлі нових викликів та дезорієнтації громадянського суспільства. *Право України*. 2019. № 11. С. 183-199.

2. Кривенко Ю. В. Волонтерська діяльність як фундамент громадянського суспільства. Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 3. С. 433-435.

3. Кузнецова Н. С., Оніщенко Н. М. Роль правової ініціативи у становленні громадянського суспільства. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2018. № 1. С. 120-130.

4. Лелюк Р. В. Концептуальні підходи до процесу взаємодії органів державної влади та громадськості. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2018. №4. С. 65-69.

5. Лук'янова М. М. Роль організацій громадянського суспільства в розвитку сільських територій. *Агросвіт*. 2020. № 11. С. 127-135.

6. Лук'янчук Г. Волонтерство – основа відповідального суспільства. *Слово Просвіти*. 2020. Ч. 50 (10-16 груд.). С. 6.

7. Лях Ю. І. Організаційно-правове забезпечення комунікаційних відносин у сфері публічного адміністрування в Україні. *Університетські наукові записки*. 2019. № 4. С. 72-81.

8. Мацюк А. Історичні витоки громадянського суспільства та ідей суспільного договору. *Публічне право*. 2018. № 3. С. 231-238.

9. Стерненко С. Найкращий період у нашій історії: як розвивається громадянське суспільство в Україні. *Український тиждень*. 2021. № 33/34. С. 68-69.

10. Яремович О. І. Вплив інститутів громадянського суспільства на правоохоронні органи держави крізь призму діяльності громадських рад. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 145-148.

Електронні ресурси

1. Гаєвська Л. А. Феномен громадянського суспільства і його вплив на становлення державно-громадського управління освітою (теоретико-методологічний аспект) URL : <http://academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07glatma.htm>.

2. Колодій А. Чим є і чим не є громадянське суспільство URL: <http://www.hgi.org.ua>.

3. Кононенко В. В., Лапшин С. А. Громадянське суспільство та держава: співвідношення в публічному управлінні. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1713>.

4. Лотюк О. С. До проблеми розуміння функцій громадянського суспільства. URL: <http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-3-2013/item/106-do-problemy-rozuminnia-funktsii-hromadianskoho-suspilstvalotiuk-os>.

5. Пишна Л. Г. Громадянське суспільство: поняття, ознаки, структура і принципи (цивільно-правовий аспект). URL : <https://sworld.education/simpoz4/136.pdf>.

6. The role of international humanitarian law in ensuring children's rights in conflict zones BUT Yurii, I Churikova, O Ptashnyk, R Beshpalenkov... - Revista Jurídica Portucalense, 2025 DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(38\)2025.ic-9](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(38)2025.ic-9)

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Верховного Суду <https://supreme.court.gov.ua/supreme>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>